

Nye lønbegreber hos DA

DA har skiftet navne på lønbegreberne i Netstat fra og med 2010 strukturstatistikken.

Nedenfor indsat DA's egen beskrivelse af de anvendte lønbegreber.

Lønbegreber

De lønbegreber, som anvendes i NetStat, er internationalt anerkendte og fastlagt i samspil med bl.a. overenskomsterne, EUROSTAT og Danmarks Statistik. Med statistikken for 2010 har udvalgte lønbegreber fået nye navne. Nye og gamle navne for statistikkens lønbegreber fremgår af figuren neden for.

Det er et grundlæggende princip, at statistikkens lønbegreber skal kunne benyttes til at sammenligne prisen på arbejdskraft på tværs af virksomheder, brancher og medarbejdergrupper.

Udgangspunktet for lønstatistikken er en opgørelse af de samlede medarbejderomkostninger pr. præsteret arbejdstime. Det indebærer for det første, at alle betalinger fra arbejdsgiveren til lønmodtageren medregnes i lønnen. For det andet beregnes lønnen med udgangspunkt i arbejdsmængden (præsteret tid).

Bemærk, at måleperioden i NetStat er kalenderåret, det vil sige, at alle betalinger til lønmodtageren indgår for den periode i kalenderåret, som personen har været ansat. I statistikken indgår kun virksomheder som har været medlem af en arbejdsgiverorganisation under DA i mindst 8 måneder.

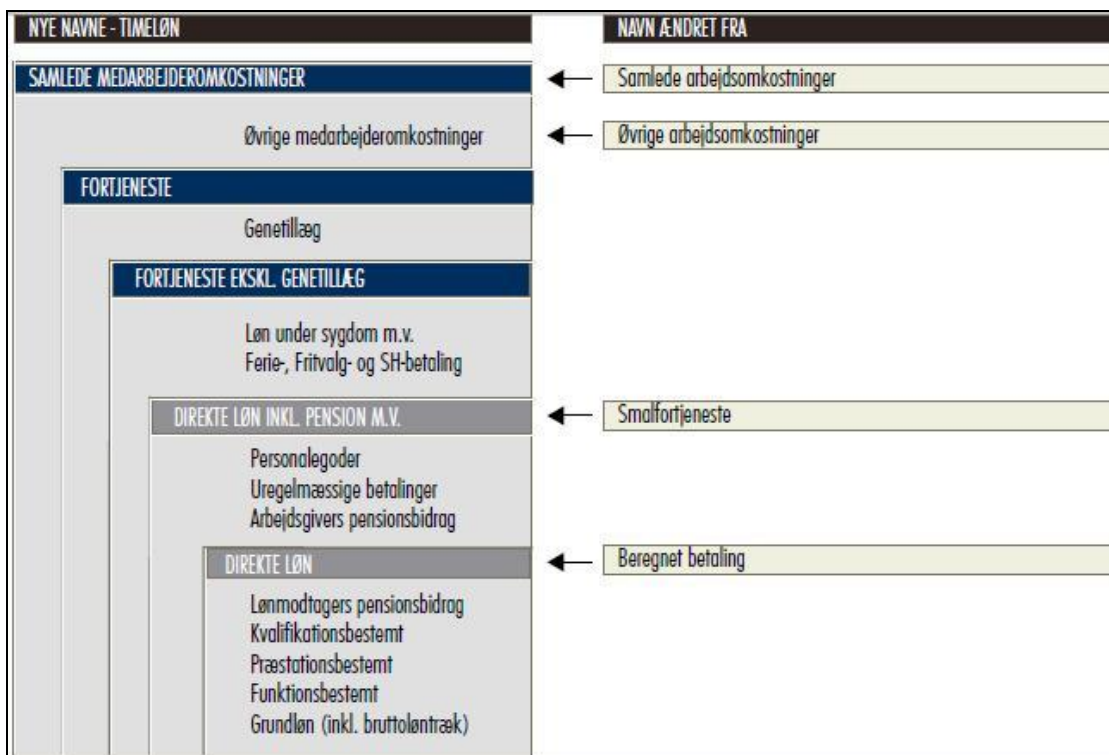
Lønbegreberne er standardiserede for derved at gøre det muligt at sammenligne både medarbejderomkostninger og fortjeneste på tværs af medarbejdergrupper og på tværs af aflønningsform (f.eks. tid- og fastlønnede).

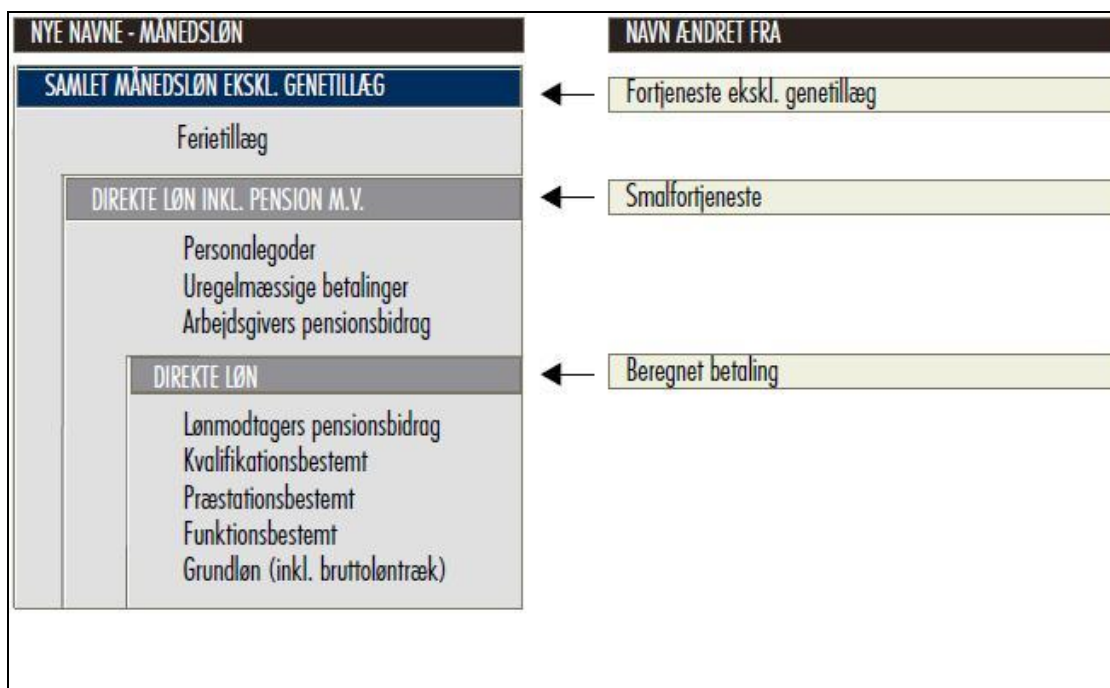
Betalingen for det udførte arbejde ses både fra virksomhedens og fra lønmodtagerens side. Virksomhedens samlede udgifter ved at få udført arbejde benævnes medarbejderomkostninger, mens lønmodtagerens indtægter benævnes fortjeneste, se figuren herunder.

Forskellen mellem medarbejderomkostninger og fortjeneste benævnes i statistikken øvrige medarbejderomkostninger. Disse omkostninger udgør ikke en del af lønmodtagerens fortjeneste, men er alene at betragte som en udgift, der påhviler virksomheden i forbindelse med et ansættelsesforhold.

Øvrige medarbejderomkostninger omfatter f.eks. bidrag til fonde, forsikringer m.m. eller udgifter til f.eks. arbejdstøj, kantinedrift og kurser, jf. i øvrigt afsnittet om *Øvrige medarbejderomkostninger*. Bemærk, at øvrige medarbejderomkostninger som følge af refusioner kan reducere virksomhedernes samlede medarbejderomkostninger (f.eks. i form af offentlige løntilskud eller refusioner for udgifter til barsel), hvilket typisk er tilfældet med elever.

I figuren ses, at lønmodtagerens fortjeneste ligeledes indeholder løn under sygdom mv. samt ferie-, fritvalgs- og SH-betaling. Løn under sygdom er de betalinger arbejdsgiveren yder lønmodtageren, når lønmodtageren er fraværende på grund af egen sygdom, børns sygdom, barsel, ulykke eller andet betalt fravær (f.eks. feriefridage). Deltagelse i uddannelses- og kursusaktiviteter betragtes i denne sammenhæng ikke som fravær. I visse tilfælde vil løn under sygdom mv. ikke fremgå direkte af lønmodtagerens lønseddel.

Samlede medarbejderomkostninger

Lønbegrebet *samlede medarbejderomkostninger* (før 2010: samlede arbejdsomkostninger) dækker i princippet over alle de omkostninger et ansættelsesforhold giver en virksomhed. En væsentlig del af omkostningerne kan henføres direkte til den enkelte medarbejder. Den resterende af omkostningerne går til kollektive formål i henhold til lovgivning eller aftaler, f.eks. bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER). Se også under *øvrige medarbejderomkostninger*.

Øvrige medarbejderomkostninger

Omkostninger som ikke kan henføres direkte til lønmodtageren kaldes *øvrige medarbejderomkostninger* (før 2010: øvrige arbejdsomkostninger). Det består af 1) beløb til og fra offentlige kasser, 2) lovpligtige omkostninger, 3) aftalebestemte omkostninger, 4) uddannelsesomkostninger og 5) andre personaleomkostninger.

Beløb til og fra offentlige kasser dækker hovedsageligt over arbejdsgivernes bidrag til AER, mens beløbet fra offentlige kasser dækker over kursusgodtgørelser, løntilskud og refusioner for udgifter til løn under sygdom, barsel mv.

Lovpligtige omkostninger er arbejdsskadeforsikring og erhvervs sygdomssikring, ATP-finansieringsbidrag samt bidrag og refusioner fra barselsfonde.

Aftalebestemte omkostninger er bidrag til og refusioner fra uddannelsesfonde samt eventuelle gruppelivsforsikringer, der indgår i de enkelte overenskomster.

Uddannelsesomkostninger omfatter alene omkostninger til eksterne kurser, eksterne undervisere og materialeforbrug ved interne kurser, og således ikke løn til interne undervisere, intern oplæring mv.

Andre personaleomkostninger dækker over omkostninger såsom arbejdstøj, sikkerhedsudstyr, firmaidræt, fester, gaver, kantinetilskud, jubilæumsgratiale, fratrædelsesgodtgørelse samt frivilligt tegnede medarbejderrelaterede forsikringer. Bemærk, at øvrige medarbejderomkostninger som følge af refusioner kan reducere virksomhedernes samlede medarbejderomkostninger (f.eks. i form af offentlige løntilskud eller refusioner for udgifter til barsel).

Fortjeneste

Fortjenesten omfatter samtlige betalinger fra arbejdsgiveren til lønmodtageren herunder, ferie-, fritvalgs- og SH-betalinger, genetillæg og løn under sygdom. Desuden indeholder fortjenesten også værdien af bruttotrækordninger svarende til det beløb lønmodtagers indkomst er reduceret med.

Genetillæg

Genetillæg er tillægsbetalinger for arbejde udført uden for normal arbejdstid (f.eks. overtidstillæg eller skifteholdstillæg) eller under 'generende' vilkår (f.eks. smudstillæg eller varskotillæg).

Fortjeneste ekskl. genetillæg

Fortjenesten ekskl. genetillæg er det gennemgående lønbegreb i NetStat. Genetillægget er ikke medtaget som en del af fortjenestebegrebet i NetStat, fordi det ikke viser noget om prisen på arbejdskraft, men derimod prisen for at få arbejde udført under særlige omstændigheder, f.eks. om natten.

Løn under sygdom mv.

Løn under sygdom er de betalinger arbejdsgiveren yder lønmodtageren, når lønmodtageren er fraværende på grund af egen sygdom, børns sygdom, barsel, ulykke eller andet betalt fravær (f.eks. feriefridage). Deltagelse i uddannelses- og kursusaktiviteter betragtes i denne sam-

menhæng ikke som fravær. I visse tilfælde vil løn under sygdom mv. ikke fremgå direkte af lønmodtagerens lønseddel.

Ferie-, fritvalg- og SH-betaling

Ferie-, fritvalg- og SH-betaling er de udgifter, som arbejdsgiveren afholder i forbindelse med lønmodtagerens ferie- og søgnehelligdagsrettigheder samt udbetalinger fra fritvalgs- og særlig opsparingsordninger. Det omfatter betalinger til lønmodtagere, som har ferie med løn (typisk funktionærer eller personer ansat på funktionærlignende vilkår) samt til lønmodtagere, som optjener feriepenge (inkl. sygeferiepenge) og ret til betalinger for søgnehelligdage (oftest timelønnede arbejdere).

Lønmodtagere, som har ferie med løn, optjener ret til 2,08 dages betalt ferie pr. måned, svarende til 25 årlige feriedage. Hertil kommer ferietillægget samt evt. yderligere aftalt ferie, som lønmodtageren optjener ret til (anciennitetsferie el.lign.). Ferietillægget udbetales kun til ansatte, der har ferie med løn (typisk én pct. af den ferieberettigende løn).

Lønmodtagere, som løbende optjener feriegodtgørelse (typisk arbejdere), optjener oftest 12,5 pct. af den ferieberettigende løn. SH-betalinger, som skal dække indtægtstab på søgnehelligdage, er typisk 3,5 eller 4,0 pct. af den ferieberettigende løn.

Flertallet af overenskomsterne på DA-området har siden 2007 indeholdt bestemmelser om fritvalgs- og særlig opsparingsordninger, der typisk giver lønmodtagerne mulighed for at anvende en given procentsats af den ferieberettigende løn som ekstra udbetaling i forbindelse med frihed, som hensættelse til pension eller som løn. Bidragets størrelse varierer fra overenskomst til overenskomst.

Bemærk, at afholdte feriefridage ikke medregnes som en del af ferie-, fritvalgs- og SH-betalinger, men derimod indgår i løndelen løn under sygdom mv. Nogle fritvalgsordninger åbner mulighed for at lønmodtager kan overføre feriefridage til fritvalgskontoen og derved sælge dagene til en i overenskomsten fastsat værdi. Ferie-, fritvalgs- og SH-betalinger kan på denne måde omfatte værdi af solgte feriefridage.

Direkte løn inkl. pension m.v.

Lønbegrebet direkte løn inkl. pension m.v. (før 2010: smalfortjeneste) fremkommer ved at fratække løn under sygdom mv. samt ferie-, fritvalgs- og SH-betalinger fra fortjenesten ekskl. genetillæg.

Direkte løn ink. pension m.v. indeholder lønmodtagerens 'grundløn', samt funktions-, kvalifikations- og præstationsbestemt løn. Herudover indgår personalegoder og uregelmæssige betalinger. Uregelmæssige betalinger er karakteriseret ved, at de ikke vedrører en enkelt lønperiode. Betalingerne omfatter bl.a. bonusbetalinger, overskudsdeling, provision og kompensation for ikke-afholdte feriefridage mv.

Direkte løn ink. pension m.v. indeholder såvel lønmodtagerens som arbejdsgiverens bidrag til pension.

Direkte løn ink. pension m.v. er således ikke umiddelbart sammenlignelig med den overenskomstfaste løn eller en grundløn. En grundløn indeholder typisk ikke pension, personalegoder, uregelmæssige betalinger (f.eks. bonusbetalinger) eller eventuelle præstations-, kvalifikations- eller funktionsbestemte tillæg.

Personalegoder

Personalegoder er opgjort som værdien af A-skattepligtige personalegoder, dvs. fri bil samt værdien af fri kost og logi. Bemærk, at værdien af fri telefon i perioden 2002 - 2009 ikke var skattepligtig, og derfor af indberetningsmæssige årsager ikke indgår i løndelen personalegoder i denne periode. Fra og med 2010 indgår den skattepligtige værdi af multimedier også i personalegoder.

Direkte løn

Lønbegrebet direkte løn (før 2010:beregnet betaling) fremkommer ved at fratække arbejdsgiverens pensionsbidrag, personalegoder og de uregelmæssige betalinger som omfatter bl.a. bonusbetalinger, overskudsdeling, provision og kompensation for ikke-afholdte feriefridage mv. fra smalfortjenesten.

Direkte løn indeholder således lønmodtagerens 'grundløn', samt funktions-, kvalifikations- og præstationsbestemt løn. Herudover medtages lønmodtagerens pensionsbidrag. Direkte løn udregnes både for timelønnede og månedslønnede.

Direkte løn er det 'smalleste' lønbegreb i NetStat. Således kommer dette lønbegreb tættest på den timesats, som fremgår af den enkelte lønmodtagers lønseddel.

Pension

Løndelen pension omfatter lønmodtagerens og arbejdsgiverens pensionsbidrag samt bidrag til ATP. Pensionen omfatter både arbejdsmarkedspension og andre pensionsordninger, der administreres af arbejdsgiver.

Arbejdsmarkedspension vil i de fleste tilfælde være reguleret af en overenskomst eller lokal aftale på den enkelte arbejdsplads. Andre ordninger administreret af arbejdsgiver kan omfatte privattegnede pensioner, hvortil lønmodtageren indbetaler et større eller mindre beløb.

Pensionsbidraget til de fleste arbejdsmarkedspensionsordninger består af et lønmodtager- og arbejdsgiverbidrag, der typisk udgør henholdsvis 1/3 og 2/3 af det samlede bidrag. Arbejdsgiverbidraget betales ud over den løn, der er aftalt med lønmodtageren. En privat ordning omfatter kun bidrag fra lønmodtageren.

Bemærk, pensionen indeholder SP-bidraget i perioden 2001-2003.

Præsteret arbejdstid

Det grundlæggende princip i NetStat er at vise, hvad det koster arbejdsgiveren at få udført en times arbejde. Som udgangspunkt er løndele og lønbegreber, der indgår i lønstatistikken, således sat i forhold til den præsterede arbejdstid. Dog gælder det, at lønbegreberne smalfortjeneste og beregnet betaling begge bliver beregnet i forhold til standardarbejdstid. Dette skyldes primært ønsket om at lave et lønbegreb, som er uafhængig af ferie og sygefravær.

Præsteret arbejdstid er den tid lønmodtageren rent faktisk arbejder. For timelønnede indberettes den præsterede arbejdstid til lønstatistikken sammen med lønoplysningerne. For fastlønnede beregnes den som den mulige årlige arbejdstid minus årets ferie og fravær plus overtid. Den mulige årlige arbejdstid for fastlønnede beregnes som det samlede antal ikke-weekend dage ganget med antal arbejdstimer pr. dag. Antal arbejdstimer pr. dag findes ud fra den ugentlige arbejdstid, der indberettes til statistikken.

På grund af brugen af præsterede timer kan fortjeneste ekskl. genetillæg derfor ikke sammenlignes med de overenskomstfastsatte lønsatser (grundløn). To medarbejdere ansat på samme vilkår og med fuld løn under sygdom, vil således få samme betaling fra arbejdsgiver selvom den ene er syg to dage, mens den anden arbejder hele lønperioden. Udgiften for arbejdsgiver pr. præsteret time er derimod meget forskellig for de to personer.

Andre årsager til, at fortjeneste ekskl. genetillæg ikke kan sammenlignes med en overenskomstfastsat løn (grundløn) er, at fortjeneste ekskl. genetillæg indeholder flere løndelev. I figuren om lønnens sammensætning fremgår det, at fortjeneste ekskl. genetillæg indeholder løn under sygdom mv., ferie-, fritvalgs- og SH-betaling samt personalegoder (f.eks. fri bil). Den overenskomstfaste løn, der typisk fremgår af lønsedlen, indeholder ikke feriepenge, fritvalgs- og SH-betaling. Disse betalinger skal i henhold til overenskomsterne eller lovgivningen tillægges som procentsatser til en overenskomstfastsat løn (grundløn). Endelig indgår personalegoder og uregelmæssige betalinger heller ikke i den overenskomstfaste løn.

Månedsopgørelser

I statistikken vises bl.a. opgørelser pr. måned for detaljerede arbejdsfunktioner for fortjeneste ekskl. genetillæg. Månedsopgørelserne er baseret på de mulige arbejdstimer pr. måned, jf. beskrivelsen nedenfor. I modsætning til opgørelserne pr. præsteret time påvirkes månedsopgørelserne ikke af omfanget af sygefravær og betalt ferie.

Fortjeneste ekskl. genetillæg pr. måned er således omtrent sammenlignelig med en månedsløn på en lønseddel. Dog indgår personalegoder, eget og arbejdsgivers bidrag til pension inkl. ATP samt ferietillægget for lønmodtagere, der optjener ret til ferie med løn, i fortjeneste ekskl. genetillæg pr. måned.

Beregningen af månedslønningerne i statistikken er baseret på lønbegrebet Direkte løn ekskl. pension. I beregningerne af månedslønningerne anvendes pension og personalegoder opgjort pr. måned. Endelig anvendes mulige arbejdsdage pr. måned.

De mulige arbejdsdage pr. måned beregnes med udgangspunkt i et standardår, som i gennemsnit består af 365,25 dage. Af disse 365,25 dage er 5/7 såkaldte ikke-weekenddage, hvilket svarer til 260,89 dage. Med en gennemsnitlig arbejdstid på 7,4 timer pr. dag for en fuldtidsansat svarer det til 1.930,61 timer pr. år, hvorved der i gennemsnit er 160,88 timer pr. måned(standardarbejdstid).

Ved at gange Direkte løn ekskl. pension pr. præsteret time med 160,88 timer opregnes der således til en måned for en fuldtidsbeskæftiget lønmodtager uden fravær. Lønmodtageren har derudover modtaget pension og eventuelt personalegoder, hvorfor disse løndelev opgjort pr. måned efterfølgende tillægges. Endelig tillægges det procentvise ferietillæg.

Det månedlige antal timer på 160,88 varierer fra den månedsnorm på 160,33, der ofte er på

lønsedler. Forskellen er, at de 160,33 fremkommer som 52 uger a 37 timer - i alt 1.924 timer pr. år svarende til 160,33 pr måned.

Særligt om fremskrivning i 2010

Fremskrivninger til kvartaler baseres på stigningstakter fra KonjunkturStatistik. De tekniske bidrag til lønstigningstakten, som konstateredes i KonjunkturStatistikkerne for 2010 slår der- ved også igennem i de fremskrevne lønniveauer i NetStat. De tekniske bidrag skyldes to for- hold, nemlig indførelsen af nye arbejdsfunktionskoder og udvidelsen af statistikken til også at omfatte værdien af multimedier.

Indførelsen af nye arbejdsfunktionskoder i statistikken i 2010 indebærer, at en del af de nyan- satte i 2010 ikke indgår i beregningsgrundlaget. Betydningen af dette forhold iagttages fra 2. kvartal, hvor målefejlen udgør mellem 0,1 og 0,2 pct. point af stigningstakten til 0,2 pct. point i 3. kvartal 2010. Det skønnes at årsstigningstakten for 4. kvartal 2010 ligeledes vil blive over- vurderet med 0,2 pct. point.

Fra og med 1. januar 2010 er multimedier, der stilles til rådighed for lønmodtageren til privat brug, samt miljøtillæg af firmabil blevet A-skattepligtige. Alle A-skattepligtige beløb indgår som udgangspunkt i lønstatistikken. Dermed vil indførelse af multimedieskatten mv. medføre en stigning, der alene skyldes ændring af beskatningsreglerne. Stigningen i personalegoder udgjorde 0,2 pct. point af årsstigningstakten i 3. kvartal 2010. Bidraget fra multimedieskatten mv. vil påvirke årsstigningstakterne til og med 4. kvartal 2010.

Så vidt DA's egen beskrivelse af de nye betegnelser for lønbegreberne og deres indhold. Ud over at ændre navnet på lønbegreberne og justere indholdet svarende til ændret skattelov- givning har DA også indføjet DISCO08, som arbejdsfunktionsbeskrivelse, samt tilføjet under- visningsministeriets opgørelse over de færdiggjorte uddannelser. Disse ændringer er afgøren- de når man anvender statistikken. Mange for ikke at sige flertallet er flyttet i statistikken af den grund. Det er således ikke nødvendigvis muligt at genfinde de arbejdsfunktionsgrupper man plejer at anvende ligesom såvel lønniveau som antallet af personer, der indgår i statistik- ken under de enkelte uddannelser, er påvirket, hvorved sammenligning med tidligere år er besværliggjort. FTF's sekretariat har udarbejdet et notat om alle disse ændringer, som kan hentes her:

http://www.ftf.info/loen/notat/struktur/nye_inddelinger_og_lonbegreber_DA_fra_2010.pdf

Poul Pedersen

Økonom